

CODI : 1005 - HISTÒRIA UNIVERSAL CONTEMPORÀNIA

PROF.: FRANCESC ESPINET I BURUNAT
Llic. en Filosofia i Lletres. 1965.

DEPARTAMENT D'HISTÒRIA

TREBALLS DE RECERCA O DE SÍNTESE SIGNIFICATIUS

1. *Historia Universal* (director). Barcelona, Planeta, 1977. 2 vol.
2. D. Diderot. *Ecrits Filosòfics* (editor). Barcelona, Edicions 62 / Diputació de Barcelona, 1983.
3. "La premsa en les autobiografies catalanes del primer terç del segle XX" a *La premsa en los siglos XIX y XX*. Bilbao, Servicio Editorial Universidad del País Vasco, 1986. pp.453-466.

ACTIVITATS PROFESSIONALS SIGNIFICATIVES

1. Director de la secció històrica de les enciclopèdies Larousse-Planeta.

OBJECTIU DE L'ASSIGNATURA

Amb una introducció sobre teoria i metodologia històriques, generalment poc conegudes, s'intentarà posar els estudiants en estat de navegar pel coneixement de l'evolució de la humanitat des de les revolucions de finals del segle XVIII fins a l'any que ve.

TEMARI

PART I.: Historiografia.

1. *La història: arma, (ciència), tècnica.*
L'evolució del coneixement històric a través del temps. Teoria de la història: saber, ideologia i ciència. La historiografia en el si de les anomenades ciències socials i humanes. Fonts, tècniques i mètodes. Els mitjans de comunicació i la història.
2. *La dinàmica històrica.*
Mode de producció i formació social. Base i sobreestructura. El monisme materialista i la mediació comunicativa. El temps i l'espai. Els grups socials: edat, gènere, ètnia, classe, nació. Poder, política, estat.

PART II.: De l'antic règim a les societats capitalistes.

3. *L'antic règim (ss. XVI-XVIII).*
La transició del feudalisme al capitalisme; el protocapitalisme. La societat estamental. Del príncep renaixentista al sobirà il·lustrat: cesarisme, absolutisme, despotisme il·lustrat. Les revolucions europees del s. XVIII: Països Baixos, Anglaterra. La societat estamental. Racionalisme i il·lustració. Les formacions tributàries centrals i l'acció del colonialisme perifèric.
4. *Les revolucions (1770-1825)*
La revolució industrial anglesa. La revolució antifeudal francesa. Les independències americanes. Naixement del proletariat. El liberalisme, ideologia del capitalisme

5. *La nova societat capitalista (1815-1871)*.
El procés d'industrialització. De les restauracions post-napoleòniques. Organització del proletariat. Les noves societats dels "burguesos conqueridors" i la seva primera crisi: 1850-1871. Una organització capitalista original: els Estats Units d'Amèrica.

PART III.: Del naixement de l'imperialisme capitalista a la segona guerra mundial.

6. *L'època de la implantació de l'imperialisme (1871-1914)*.
Els trets específics de l'imperialisme en la seva formació històrica. Centre i perifèria a les noves societats europees. Els Estats Units com a Centre imperialista al Nou Món. L'oposició estructural a la societat capitalista: obrers, camperols, colonitzats, dones, etc. El trencament cultural: naturalismes, simbolismes, modernismes, avantguardismes.
7. *La dependència dels països colonitzats en el segle XIX*.
Imperialisme i colonialisme. Amèrica llatina invertebrada. La penetració a Àsia i Oceania. El repartiment de l'Àfrica. Una excepció: el Japó entorn de la "revolució Meiji".
8. *La primera crisi general de l'imperialisme i la revolució socialista (1914-1921)*.
La primera guerra mundial (1914-1918). La revolució soviètica i la Internacional comunista. L'Europa de les nacions i de les democràcies. La creació de la Societat de les Nacions.
9. *La recomposició del model capitalista: els feixismes (1921-1945)*.
Les noves democràcies i les noves dictadures. El feixisme. El crac de 1929. El nazisme. El New Deal americà. La "construcció del socialisme" a la U.R.S.S., L'imperialisme japonès al Pacífic. La segona guerra mundial (1939-1945).
10. *El "tercer món" del 1898 al 1945*.
Amèrica llatina, de la guerra de Cuba i la revolució mexinaca a la dependència dels Estats Units. Xina, de la república a la guerra contra el Japó. Índia, Indoxina, Indonèsia, el Món islàmic i l'Àfrica negra: expoliació colonial i alliberament nacional.

PART IV.: El món actual.

11. *El "món occidental"*.
Els Estats Units, estat hegemònic imperialista. El tràgic Gran Guinyol europeu. El Japó del miracle econòmic. Els "subimperialismes" i la seva fallida. L'organització del "consensus social" al seu interior.
12. *El "món socialista"*.
La U.R.S.S., de l'estalinisme a la "perestroika", passant per la gerontocràcia. Les "democràcies populars" europees i llurs crisis. Xina, del maocisme a la tecnocràcia. Els socialismes subdesenvolupats.

13. *El "tercer món"*.
 Independència política i subdesenvolupament econòmic. El tercermundisme i les seves relacions internes. El neocolonialisme. Les vies de desenrotllament. Cop d'estat i dictadura. Tipologies i especificitats estatals; alguns exemples: socialisme àrab enfront d'integrisme musulmà, democràcia social enfront de parlamentarisme formal a Sudamèrica.
14. *Les contestacions al sistema*.
 La confrontació entre els blocs: de la guerra freda a la coexistència pacífica; de la crisi general dels setanta a la militarització del vuitanta. Una nova coexistència a finals dels vuitanta?. Clivellaments interns en els blocs: U.S.A. - C.E.E., Japó; U.R.S.S. - Xina- democràcies populars europees. El tercer món enfront de les metròpolis: de les guerres revolucionàries a la guerra del petroli i els endeutaments. La contestació interior; moviments obrers i populars; les nacions sense estat; la marginalització de la "segona societat"; antimilitarisme, feminisme, ecologisme, etc. La dissidència en el món socialista. Resistències en l'interior del tercer món al model "estatificació/industrialització".

BIBLIOGRAFIA RECOMANADA

- AA.DD.: *Europa Year Book, The Far East and Australasia, The Middle East, Africa South of the Sahara, Latin America and the Caribbean, Who's who. The World or Learning*. Londres, Europa Publications.
- AA.DD.: *Historia de Europa*. Madrid, Fontana, Siglo XXI, 7 vols.
- AA.DD.: *Keesings's Contemporary Archives*. Londres, des del 1931.
- AA.DD.: *La historia, hoy*. Barcelona, Avance, 1976.
- AA.DD.: *Historia de la Humanidad*. Barcelona, Unesco-Planeta, 1977-1980. 13 vols.
- AA.DD.: *Historia del mundo moderno*. Universidad de Cambridge-Sopena, 1975-78, 16 vol.
- AA.DD.: *Historia económica de Europa*. Barcelona, Fontana-Ariel, 1978-1980. 9 vol.
- AA.DD.: *Historia Universal*. Madrid, Siglo XXI, 1970-86. 36 vol.
- AA.DD.: *Historia Universal Siglo XX*. Madrid, Historia 16. 1983-86. 36 vol.
- ABENDROTH, W.: *Historia social del movimiento obrero europeo*. Barcelona, Laia, 1974.
- AMIN, S.: *Sobre el desarrollo desigual de las formaciones sociales*. Barcelona, Anagrama, 1975.
- ASSIMOV, I.: *Historia de los Estados Unidos*. Madrid, Alianza, 1982-85. 5 vol.
- BARRACLOUGH, G.: *Introducció a la història comtemporània*. Barcelona, Edicions 62, 1969.
- BEAUD, M.: *Historia del capitalismo*. Barcelona, Ariel, 1984.
- BERG, M.: *La era de las manufacturas*. Barcelona, Crítica, 1987.
- BLOC, M.: *Introducción a la historia*. Mèxico, F.C.E, 1965.
- CARDOSO, C y PEREZ GRIGNOLI, F.S.: *Historia económica de América Latina*. Barcelona, Crítica, 1981.
- CARMAGNANI, M.: *Estado y sociedad en América latina. 1850-1930*. Barcelona, Crítica. 1984.

- CARR, E.H.: *De Napoleón a Stalin*. Barcelona, Crítica, 1983.
- CHESNEAUX, J.: *Asia oriental en los siglos XIX y XX*. Barcelona, Labor, 1969.
- CHESNEAUX, J.: *¿Hacemos tabla rasa del pasado?*. Madrid, Siglo XXI, 1978.
- CHEVALIER, F.: *América latina de la independencia a nuestros días*. Barcelona, Labor, 1983.
- COQUERY VIDROVITCH, C. i MONIOT, M.: *Africa negra de 1800 a nuestros días*. Barcelona, Labor, 1976.
- DEGLER, C.N.: *Historia de los Estados Unidos*. Barcelona, Ariel, 1986. 2 vol.
- DORÉ, F.: *Los regímenes políticos en Asia*. México, Siglo XXI, 1976.
- ESPINET, F.: (dir.) *Historia moderna y contemporánea*. Barcelona, Pala, 1976.
- FLORIT, J. i MUNIESA, B. (dirs.): *Historia universal*. Barcelona, Llibreria Catalònia, 1986-88. 6 vol.
- FOHLEN, CL.: *La América anglosajona de 1915 a nuestros días*. Barcelona, Labor, 1975.
- FONTANA, J.: *Historia. Análisis del pasado y proyecto social*. Barcelona, Crítica, 1982.
- HALPERIN, T.: *Historia contemporánea de América latina*. Madrid, Alianza, 1969.
- HALPERIN, T.: *Reforma y disolución de los imperios ibéricos (Historia de América latina, 3. 1750-1850)*. Madrid, Alianza, 1986.
- HOBSAWN, E.J.: *La era del capitalismo*. Barcelona, Labor, 1977.
- HOBSAWN, E.J.: *Las revoluciones burguesas*. Barcelona, Labor, 1969.
- IMBERT, R. i MORENO R.: *Movimiento obrero y socialista. Cronología y bibliografía*. Madrid, Júcar, 1985.
- JOLL, J.: *Historia de Europa desde 1870*. Madrid, Alianza, 1983.
- KEMP, T.: *Modelos históricos de industrialización*. Barcelona, Fontanella, 1981.
- KI-ZERBO, J.: *Historia de Africa negra*. Madrid, Alianza, 1980. 2 vol.
- MIEGE, J.L.: *Expansión europea y descolonización de 1879 a nuestros días*. Barcelona, Labor, 1980.
- MOORE, B.J.: *Los orígenes sociales de la dictadura y de la democracia*. Península, 1973.
- NERE, J.: *Historia contemporánea*. Barcelona, Labor, 1977.
- RAMA, C.: *Historia de América latina*. Barcelona, Labor, 1977.
- REMOND, R.: *Introducción a la historia de nuestro tiempo*. Barcelona, Vicens Vives, 1980. 3 vol.
- THOMPSON, E.P.: *Miseria de la teoría*. Barcelona, Crítica, 1981.
- VILAR, P.: *Iniciación al vocabulario del análisis histórico*. Barcelona, Crítica, 1980.
- VON DER WEE, H.: *Historia económica mundial del siglo XX*. Barcelona, Crítica, 1986.
- VOVELLE, M.: *Ideologías y mentalidades*. Barcelona, Crítica, 1985.
- WALLERSTEIN, E.: *El mercantilismo y la consolidación de la economía europea*. Madrid, Siglo XXI, 1984.

AVALUACIÓ

Recensions crítiques. Treballs en relació a mitjans de comunicació de masses. Exàmens parcials.